

۱۳۸۶
تحولات منطقه‌ای و سیاست خارجی

عربستان سعودی

در قبال جمهوری اسلامی ایران
(۲۰۱۲ - ۱۹۹۱ م.)

دکتر محمد منصوری مقدم
(عضو هیأت علمی دانشگاه خلیج فارس بوشهر)

انتشارات دیتاب

زمستان ۱۳۹۴

سرشناسه	: منصوری مقدم، محمد، ۱۳۵۲
عنوان و نام پدیدآور	: تحولات منطقه‌ای و سیاست خارجی عربستان سعودی در قبال جمهوری اسلامی ایران (۲۰۱۲-۱۹۹۱م.) / محمد منصوری مقدم
مشخصات نشر	: تهران : دبیزش، ۱۳۹۴
مشخصات ظاهری	: ۳۳۱ ص.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۷۷۱۲-۸۱-۱
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: کتابنامه : ص ۳۱۵
موضوع	: عربستان سعودی -- روابط خارجی -- ایران
موضوع	: ایران -- روابط خارجی -- عربستان سعودی
موضوع	: عربستان -- روابط خارجی
رده بندی کنگره	: ۱۳۶-۳۷۶-م/۲۴۴/DS۵۲
رده بندی دیویی	: ۸۰۵/۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۰۶۰۳۳۱

ISBN: 978-964-7712-81-1

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۷۱۲-۸۱-۱

عنوان:	تحولات منطقه‌ای و سیاست خارجی عربستان سعودی در قبال جمهوری اسلامی ایران (۲۰۱۲ - ۱۹۹۱م.)
مؤلف:	دکتر محمد منصوری مقدم
صفحه آرا و طراح جلد:	رحیم کبیرصابر
ناشر:	انتشارات دبیزش
چاپخانه:	آرین
لیتوگرافی:	دریا
نوبت چاپ:	زمستان ۱۳۹۴
شمارگان:	۱۰۰۰ نسخه
قیمت:	۲۴۰۰۰۰ ریال

مرکز پخش: شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات کتابسازی چاپار - ۸۸۹۹۶۸۰
حق چاپ و نشر برای انتشارات دبیزش محفوظ است.

فهرست تفصیلی مطالب

۱۳.....	مقدمه
۱۷.....	بخش اول: چارچوب نظری
۲۱.....	فصل اول: تأملی بر معنا و مفهوم سیاست خارجی
۲۱.....	مبحث اول (سیاست خارجی: یک بررسی مفهومی)
۲۵.....	مبحث دوم (تحولات و تغییرات در سیاست خارجی)
۲۵.....	۱. جهت‌گیری‌های همکاری جویانه
۲۷.....	۲. جهت‌گیری‌های نازعه‌جویانه
۲۹.....	فصل دوم: چارچوب نظری بر سیاست خارجی
۲۹.....	مبحث اول (نظریه‌های سیاست خارجی)
۳۱.....	مبحث دوم (نظریه نوواقع‌گرایی)
۳۲.....	واقع‌گرایی
۳۶.....	نوواقع‌گرایی
۴۰.....	فرجام کلام
۴۳.....	بخش دوم: مروری تاریخی بر سیاست خارجی عربستان سعودی
۴۵.....	آغاز کلام
۴۷.....	فصل اول: برسازي هویت دولت عربستان سعودی
۴۸.....	مبحث اول (مرحله اول)
۵۴.....	مبحث دوم (مرحله دوم)
۵۵.....	مبحث سوم (مرحله سوم)
۶۱.....	فصل دوم: کلیاتی راجع به سیاست خارجی عربستان سعودی
۶۱.....	مبحث اول (اهداف، اصول و مبانی سیاست خارجی عربستان سعودی)

۱. سطح منطقه‌ای.....	۶۴
۲. سطح دنیای عرب.....	۶۶
۳. سطح جهان اسلام.....	۶۷
۴. سطح نظام بین‌الملل.....	۶۸
مبحث دوم) منابع سیاست خارجی عربستان سعودی.....	۶۹
۱. عوامل ذهنی.....	۷۰
۲. عوامل محیطی.....	۷۱
۱-۲) عوامل محیط داخلی.....	۷۱
الف. عوامل جغرافیایی: جغرافیای طبیعی و انسانی.....	۷۲
ب. عوامل هویتی.....	۷۴
۲-۲) عوامل محیط خارجی.....	۷۶
فصل سوم: سیاست خارجی عربستان سعودی طی سال‌های ۱۹۸۲ - ۱۹۰۲ م.....	۷۹
مبحث اول) دوره پیش از تأسیس عربستان سعودی (۱۹۳۲ - ۱۹۰۲ م.).....	۷۹
مبحث دوم) دوره حکومت ملک عبدالعزیز (۱۹۳۲ - ۱۹۳۳ م.).....	۸۵
مبحث سوم) دوره حکومت جانشینان ملک عبدالعزیز.....	۹۲
۱. دوره حکومت ملک سعود (۱۹۵۳ - ۶۴ م.).....	۹۳
۲. دوره حکومت ملک فیصل (۷۵ - ۱۹۶۴ م.).....	۹۵
۳. دوره حکومت ملک خالد (۸۲ - ۱۹۷۵ م.).....	۹۸
مبحث چهارم) الگوهای رفتاری دولت عربستان سعودی در سیاست خارجی.....	۱۰۱
فرجام کلام.....	۱۰۳
بخش سوم: مؤلفه‌های مؤثر بر سیاست خارجی عربستان سعودی	
در قبال جمهوری اسلامی ایران.....	۱۰۵
آغاز کلام.....	۱۰۷
فصل اول: مؤلفه هویت و تاثیر آن بر سیاست خارجی عربستان سعودی	
در قبال جمهوری اسلامی ایران.....	۱۰۹
مبحث اول) نظریه سازه‌نگاری و مسأله هویت.....	۱۱۰
مبحث دوم) مؤلفه‌های هویتی دولت عربستان سعودی.....	۱۱۳

۱. عربیت	۱۱۳
۲. اسلام وهابی	۱۱۵
۳. نظام سلطنتی	۱۱۶
۴. نفت خیز بودن	۱۱۷

مبحث سوم) مبانی بیناذهنی هویتی دولت عربستان سعودی

در تعامل با جمهوری اسلامی ایران	۱۱۸
الف) تعصب و قبیله‌گرایی	۱۱۹
ب) سلفی‌گری	۱۲۱
پ) جهاد با کافران و بدعت‌گرایان	۱۲۳
ت) شیعه‌ستیزی	۱۲۴
ث) بی‌اعتدالی نسبت به ایرانیان	۱۲۵
مبحث چهارم) - اراکین و برآشت‌های هویت‌بنیان عربستان سعودی در عرصه خارجی	۱۲۷
مبحث پنجم) نقد و ارزیابی	۱۲۹

فصل دوم: مؤلفه امنیت و زیرار بر، یاست خارجی عربستان سعودی

در قبال جمهوری اسلامی ایران	۱۳۷
مبحث اول) نگاهی به معنا و مفهوم واژه امنیت	۱۳۸
مبحث دوم) امنیت ملی دولت عربستان سعودی	۱۴۱
مبحث سوم) ملاحظات امنیتی دولت عربستان سعودی	۱۴۶
فرجام کلام	۱۵۰

بخش چهارم: نگرانی‌های سیاسی - امنیتی عربستان سعودی

در پرتو تحولات منطقه‌ای	۱۵۱
آغاز کلام	۱۵۳

فصل اول: جریانات و تحولات منطقه‌ای و بین‌المللی پایان دهه ۱۹۸۰م. و تاثیر آن بر

سیاست خارجی دولت عربستان سعودی در قبال جمهوری اسلامی ایران	۱۵۵
مبحث اول) تحولات منطقه‌ای و بین‌المللی اواخر دهه ۱۹۸۰	۱۵۵
۱. پایان جنگ ایران و عراق	۱۵۵
۲. وحدت دو یمن	۱۵۶

۳. روی کار آمدن میانه‌روها در جمهوری اسلامی ایران ۱۵۶
- مبحث دوم) نگرانی‌ها و تهدیدات سیاسی - امنیتی عربستان سعودی در پایان دهه ۱۹۸۰ م. ۱۵۶
۱. ظهور عراق: تهدیدی علیه امنیت و مشروعیت مذهبی عربستان سعودی ۱۵۷
۲. وحدت دو یمن: تهدیدی علیه امنیت عربستان سعودی ۱۶۰
۳. کاهش نگرانی‌های سیاسی - امنیتی عربستان سعودی
- از جمهوری اسلامی ایران ۱۶۳
- مبحث سوم) سیاست خارجی عربستان سعودی در قبال جمهوری اسلامی ایران
- در اواخر دهه ۱۹۸۰ م. ۱۶۵
- فصل دوم: تحولات منطقه‌ای و بین‌المللی اوائل دهه ۱۹۹۰ و تاثیر آن بر سیاست خارجی عربستان سعودی در قبال جمهوری اسلامی ایران
- طی سال‌های ۱۹۹۰ تا ۱۹۹۷ ۱۶۷
- مبحث اول) تحولات منطقه‌ای - بین‌المللی سال‌های ۱۹۹۱ تا ۱۹۹۷ ۱۶۷
۱. جنگ اول خلیج فارس ۱۶۷
۲. فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی ۱۶۸
- مبحث دوم) نگرانی‌ها و تهدیدات سیاسی - امنیتی عربستان سعودی
- طی سال‌های ۱۹۹۱ تا ۱۹۹۷ ۱۶۹
۱. تغییر ساختار موازنه قوای منطقه خلیج فارس - تهدیدی علیه امنیت دولت عربستان سعودی ۱۶۹
۲. افزایش مخالفت‌های داخلی: تهدیدی علیه امنیت درونی و مشروعیت مذهبی عربستان سعودی ۱۷۰
۳. افزایش نفوذ سیاسی - امنیتی جمهوری اسلامی ایران در آسیای مرکزی: تهدیدی علیه امنیت دولت عربستان سعودی ۱۷۴
۴. اقدام دولت ایران در بازسازی و نوسازی نیروهای نظامی خود: تهدیدی علیه امنیت دولت عربستان سعودی ۱۷۶
۵. بازگشت ایران به سیاست‌های منطقه‌ای: تهدیدی علیه امنیت دولت عربستان سعودی ۱۷۷
- مبحث سوم) سیاست خارجی عربستان سعودی در قبال جمهوری اسلامی ایران طی سال‌های

۱۹۹۱ تا ۱۹۹۷ م.: تقابل گرایی کم‌شدت	۱۷۹
۱. همراهی با ایالات متحده آمریکا در سیاست سد نفوذ و مهار جمهوری اسلامی ایران	۱۸۰
۱ - ۱. سیاست مهار دوگانه	۱۸۱
۱ - ۲. قانون داماتو	۱۸۳
۲. مخالفت با حضور ایران در سامانه امنیتی خلیج فارس	۱۸۵
۳. حمایت از موضع امارات متحده عربی در قضیه جزایر سه‌گانه	۱۹۱
۴. رقابت و منازعه عربستان سعودی با جمهوری اسلامی ایران در حوزه افغانستان	۱۹۴
۵. مقابله عربستان سعودی با جمهوری اسلامی ایران	
در مناطق آسیای مرکزی و قفقاز	۲۰۶
۶. اختلاف مواضع دو کشور در قضیه فلسطین	۲۰۹
۷. همکاری و منازعه عربستان سعودی با جمهوری اسلامی ایران در موضوع حج	۲۱۰
۸. همکاری و همسویی عربستان سعودی با جمهوری اسلامی ایران	
در موضوع عراق	۲۱۱
۹. همکاری و همسویی عربستان سعودی با جمهوری اسلامی ایران	
در موضوع نفت	۲۱۳
فصل سوم: جریانات و تحولات منطقه‌ای و بین‌المللی و تاثیر آن	
بر سیاست خارجی عربستان سعودی در قبال جمهوری اسلامی ایران	
طی سال‌های ۱۹۹۷ تا ۲۰۰۴	۲۱۷
مبحث اول) تحولات منطقه‌ای - بین‌المللی طی سال‌های ۱۹۷ تا ۲۰۰۴ م.	۲۱۷
۱. روی کار آمدن اصلاح‌طلبان در ایران	۲۱۸
۲. بحران عراق	۲۱۹
۳. کاهش قیمت نفت	۲۲۰
۴. ظهور کابینه افراطی نتانیاهو در اسرائیل	۲۲۰
۵. به قدرت رسیدن امیر عبدالله در عربستان سعودی	۲۲۱
۶. تشکیل محور سیاسی و امنیتی ترکیه - اسرائیل	۲۲۱
۷. بروز حادثه ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ م. و در پی آن تهاجم ایالات متحده به	
افغانستان و عراق	۲۲۲

مبحث دوم) نگرانی‌های سیاسی - امنیتی عربستان سعودی طی سال‌های ۱۹۹۷ تا ۲۰۰۴م. ۲۲۳

۱. دولت سید محمد خاتمی؛ کاهش تهدیدات علیه امنیت و

مشروعیت مذهبی عربستان سعودی ۲۲۳

۲. اقدامات یک‌جانبه ایالات متحده در قبال دولت عراق؛

تهدیدی علیه مشروعیت مذهبی دولت عربستان سعودی ۲۲۵

۳. نگرانی از وضعیت اقتصادی؛ تهدیدی علیه مشروعیت مذهبی

دولت عربستان سعودی ۲۲۶

۴. اقدامات یک‌جانبه ایالات متحده در مبارزه با تروریسم در پی حادثه ۱۱ سپتامبر؛

تهدیدی علیه امنیت و مشروعیت مذهبی دولت عربستان سعودی ۲۲۶

مبحث سوم) سیاست خارجی عربستان سعودی در قبال جمهوری اسلامی ایران

طی سال‌های ۱۹۹۱ تا ۲۰۰۴م.؛ سازش و همکاری نسبی ۲۳۰

۱. گسترش همکاری‌ها، سیاسی - امنیتی عربستان سعودی

با جمهوری اسلاد ایران ۲۳۲

۲. گسترش همکاری‌های اقتصادی؛ جمهوری اسلامی ایران ۲۴۰

۳. همکاری عربستان سعودی با جمهوری اسلامی ایران در موضوعات منطقه‌ای ۲۴۵

۳ - ۱. تعدیل موضع عربستان سعودی در قبال جزایر سه‌گانه خلیج فارس ۲۴۵

۳ - ۲. تعدیل موضع عربستان سعودی در خصوص سامانه امنیتی خلیج فارس ۲۴۵

۳ - ۳. فروکش کردن منازعه عربستان سعودی با جمهوری اسلامی ایران

در افغانستان ۲۴۶

۳ - ۴. همسویی عربستان سعودی با جمهوری اسلامی ایران؛ پیرامون تحولات

عراق و فلسطین ۲۴۸

۳ - ۵. سیاست ملایم عربستان سعودی در قبال موضوع هسته‌ای ایران ۲۵۰

فصل چهارم: جریان و تحولات منطقه‌ای و بین‌المللی و تاثیر آن

بر سیاست خارجی عربستان سعودی در قبال جمهوری اسلامی ایران

طی سال‌های ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۲ ۲۵۵

مبحث اول) تحولات منطقه‌ای و بین‌المللی سال‌های ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۲ ۲۵۵

۱. سرنگونی صدام حسین ۲۵۵

۲۵۶.....	۲. روی کار آمدن محمود احمدی نژاد در جمهوری اسلامی ایران
	مبحث دوم) نگرانی‌ها و تهدیدات سیاسی - امنیتی عربستان سعودی
۲۵۷.....	طی سال‌های ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۲ م.....
	۱. تغییر ساختار موازنه قدرت در خلیج فارس: تهدیدی علیه امنیت
۲۵۸.....	دولت عربستان سعودی
۲۶۱.....	۲. تحولات عراق: تهدیدی علیه امنیت دولت عربستان سعودی
۲۶۲.....	۱-۲. روند تحولات داخلی عراق
۲۶۳.....	۲-۲. افزایش نفوذ جمهوری اسلامی ایران در عراق
	۳. برانگیخته شدن شیعیان استان شرقی:
۲۶۵.....	تهدیدی علیه امنیت دولت عربستان سعودی
	۴. سیاست بی منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران:
۲۶۶.....	تهدیدی علیه امنیت و مشروعیت مذهبی دولت عربستان سعودی
	۵. تشکیل ائتلاف شیعی منطقه:
۲۶۹.....	تهدیدی علیه امنیت و مشروعیت عربستان سعودی
	۶. برنامه هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران
۲۷۱.....	تهدیدی علیه امنیت دولت عربستان سعودی
	مبحث سوم) سیاست خارجی عربستان سعودی در قبال جمهوری اسلامی ایران
۲۷۳.....	طی سال‌های ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۲: تقابل گرایشی پُرشدت.....
۲۷۴.....	۱. راهبرد منازعه‌جویانه عربستان سعودی با جمهوری اسلامی ایران در کشور عراق
۲۷۴.....	۱- ۱. اتخاذ راهبردی به شدت فرقه‌گرا در عراق
۲۷۶.....	۱- ۲. مخالفت با حضور ایران در عراق
۲۷۷.....	۱- ۳. مخالفت با خروج نیروهای آمریکایی از عراق
۲۷۹.....	۲. مقابله با ایران در منطقه هلال بارور
۲۸۰.....	۲- ۱. تلاش جهت مصالحه بین ساف و حماس
۲۸۱.....	۲- ۲. تلاش جهت حذف حزب‌الله از ساختار سیاسی لبنان
۲۸۲.....	۲- ۳. تلاش جهت جدا کردن سوریه از ایران
۲۸۴.....	۳. روی آوردن مجدد عربستان سعودی به طالبان

۲۸۵.....	۴. مخالفت با برنامه هسته‌ای ایران.....
۲۸۷.....	۴- ۱. مقابله نرم.....
	۴- ۲. مقابله سخت: اقدام متقابل عربستان سعودی.....
۲۹۰.....	در دستیابی به انرژی هسته‌ای.....
۲۹۶.....	۴- ۳. مخالفت‌های غیرعلنی عربستان سعودی با برنامه هسته‌ای ایران.....
۲۹۹.....	۵. جنگ رسانه‌ای عربستان سعودی علیه جمهوری اسلامی ایران.....
۳۰۰.....	۶. تشکیل جبهه‌ای موسوم به «جبهه سازش» جهت مقابله با ایران.....
۳۰۱.....	فرهنگ کلام.....
۳۰۵.....	نتیجه‌گیری.....
۳۱۷.....	منابع و مأخذ.....

مقدمه

یکی از کشورهای مهم و اثرگذار در منطقه حساس و راهبردی خلیج فارس و فراتر از آن منطقه خاورمیانه، عربستان سعودی است. اهمیت و تاثیر این کشور، یکی به لحاظ موقعیت جغرافیایی، ژئوپولیتیکی و منابع طبیعی و دیگری گذشته تاریخی، نوع نظام سیاسی، مذهب و ایدئولوژی حاکم بر آن است.

از نظر جغرافیایی، عربستان سعودی بخش اعظم (حدود سه - چهارم) شبه‌جزیره عرب را شامل می‌شود. این شبه‌جزیره که بین دریای سرخ، خلیج عدن، دریای عرب، دریای عمان و خلیج فارس واقع است، متشکل از کشورهای عربستان سعودی، یمن، کویت، قطر، بحرین، عمان و امارات متحده عربی است. عربستان سعودی به عنوان بزرگترین کشور شبه‌جزیره با ۲۲۴۰۰۰ کیلومتر مربع وسعت، دارای ۸۰۰ کیلومتر مرز آبی در کنار خلیج فارس و بیش از ۱۸۰۰ کیلومتر مرز آبی در کنار دریای سرخ است. از نظر منابع طبیعی نیز این کشور، بزرگترین ذخایر نفتی کشف‌شده دنیا (۲۵۹ میلیارد بشکه) را در سرزمین خود نهفته دارد. همچنین، عربستان سعودی بزرگترین تولیدکننده نفت (بیش از ۸ میلیارد بشکه در روز)، بزرگترین دارنده سهمیه تولید نفت اوپک و مؤثرترین کنشگر در تعیین قیمت‌های نفتی است.

از نظر تاریخی نیز عربستان سعودی وارث سرزمینی با سابقه تاریخی درخشان و از نظر سیاسی مؤثر است. این سرزمین مأمن و خاستگاه دین مبین اسلام بوده و مقدس‌ترین اماکن و شهرهای مذهبی مسلمانان، یعنی مکه و مدینه را در خود جای داده است. هر ساله تعداد زیادی از مسلمانان برای انجام فرایض دینی به آن کشور عزیمت می‌کنند. این امر، ضمن این که جایگاه دولت عربستان سعودی را در نزد

کشورهای اسلامی، سازمان‌ها، کنفرانس‌ها و نشست‌های بین‌المللی و منطقه‌ای ارتقا می‌بخشد، فرصتی برای حاکمان سعودی و علمای دینشان فراهم می‌کند تا خود را به عنوان مدافع اسلام و خادم شهرهای مقدس معرفی کنند و اعتبار و حیثیت آیین‌شان را در مقابل مذاهب رقیب افزایش دهند. همچنین، عربستان سعودی به عنوان یکی از کشورهای مهم جهان عرب می‌تواند دروازه ارتباط با دیگر کشورهای عربی باشد.

از آنجا که ایران نیز یکی دیگر از کشورهای مهم و مؤثر در منطقه خلیج فارس بوده و مانند عربستان سعودی، موقعیت جغرافیایی، سیاسی، اقتصادی و مذهبی منحصر به فردی دارد، نوع و میزان روابط دو کشور با یکدیگر و با دولت‌ها، سازمان‌ها و گروه‌های بین‌المللی و منطقه‌ای، برای هر دو و همچنین منطقه و نظام بین‌الملل، مهم و حیاتی است. به بیانی روشن‌تر، این که دو کشور چه سیاستی راجع به یکدیگر و یا سایر موضوعات منطقه‌ای و بین‌المللی اتخاذ کنند، تأثیر قابل توجهی بر امنیت و ثبات منطقه دارد.

البته در اینجا، هدف نویسنده بررسی تاریخی روابط خارجی دو کشور نیست چرا که این موضوع، اگرچه نه به حد کفایت، در جامای دیگر مورد بررسی قرار گرفته است. آن چه در اینجا مدنظر است، بررسی سیاست خارجی دولت عربستان سعودی در قبال دولت جمهوری اسلامی ایران طی سال‌های ۱۹۹۱م. تا ۲۰۱۲م. است که اتفاقاً کار چندانی هم در این خصوص انجام نشده است.

در بررسی که نویسنده از نویسندگان موجود به عمل آورده، متأسفانه با واقعیت تکان‌دهنده‌ای مواجه شد و آن کمبود شدید منابع و آثار منتشره در این زمینه به هر سه زبان فارسی، انگلیسی و عربی است. محقق در بررسی‌های خود از منابع موجود، با هیچ اثر علمی (کتاب یا مقاله) مواجه نشد که به طور خاص به تجزیه و تحلیل سیاست خارجی عربستان سعودی پرداخته باشد. بلکه صرفاً در برخی آثار، آن هم به طور پراکنده و یا در یک فصل مختصر، به سیاست خارجی عربستان سعودی اشاره شده است که این موارد نیز فاقد اعتبار علمی است و یا بیشتر به روابط خارجی عربستان

سعودی توجه دارد تا سیاست خارجی آن کشور. این واقعیت در خصوص سیاست خارجی عربستان سعودی در قبال جمهوری اسلامی ایران بیشتر نمایان است. به طوری که با قاطعیت می‌توان گفت تاکنون هیچ اثر علمی تحت این عنوان به رشته تحریر در نیامده است. آثار اندکی نیز که در این خصوص وجود دارد، بیشتر شرحی توصیفی از روابط ایران و عربستان ارائه می‌دهند. بنابراین، این حوزه تحقیقاتی دچار فقر علمی است و همین فقر علمی، اهمیت این پژوهش را دو چندان می‌کند.

سؤالاتی که در پژوهش مدنظر نویسنده بوده، به قرار زیر است:

۱. اصول، اهداف و مبانی سیاست خارجی عربستان سعودی چیست؟
 ۲. علل و عوامل تعیین‌کننده سیاست خارجی عربستان سعودی کدامند؟
 ۳. تحولات منطقه‌ای چه تأثیری بر سیاست خارجی عربستان سعودی در قبال جمهوری اسلامی ایران در دوره مورد نظر داشته است؟
- در پاسخ به این سؤالات به سنده از نظریه‌های روابط بین‌الملل بویژه دو نظریه نوواقعگرایی و سازه‌نگاری بهره برده است. این پژوهش سال‌های ۱۹۹۱ تا ۲۰۱۲ م. را در بر می‌گیرد. علت اصلی انتخاب این دوره، تجدید روابط سیاسی دو کشور ایران و عربستان در مارس سال ۱۹۹۱، بعد از قطع روابط آنها در سال ۱۹۸۷ م. و تغییر اساسی رویکرد سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران نسبت به کشور عربستان سعودی و تمایل به گسترش همکاری‌های منطقه‌ای با آن کشور بوده است.
- این پژوهش در چهار بخش و یازده فصل تنظیم شده است. بخش اول، به چارچوب نظری سیاست خارجی اختصاص دارد. در بخش دوم، با مرور تاریخی سیاست خارجی عربستان سعودی به عوامل مؤثر بر سیاست خارجی و فرایند سیاستگذاری خارجی آن کشور اشاره می‌شود. بخش سوم به مؤلفه‌های تأثیرگذار بر سیاست خارجی عربستان سعودی در قبال جمهوری اسلامی ایران یعنی مؤلفه‌های هویت و امنیت اختصاص دارد و در نهایت بخش چهارم به سیاست خارجی دولت عربستان سعودی در قبال جمهوری اسلامی ایران در پرتو تحولات منطقه‌ای در سه مقطع ۱۹۹۱ تا ۱۹۹۷، ۱۹۹۷ تا ۲۰۰۴ و ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۲ م. اشاره می‌گردد.

در پایان لازم می‌دانم از کلیه کسانی که مرا در انجام این پژوهش یاری رسانده‌اند بویژه اساتید گرانقدر دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران آقایان دکتر فرهاد عطایی، دکتر محمدرضا تخشید، دکتر عبدالله رمضانزاده و خانم دکتر حمیرا مشیرزاده تقدیر و تشکر نمایم. همچنین جا دارد که از صبر و حوصله خانواهام صمیمانه تشکر کنم که این امکان را برای بنده فراهم کردند تا وقت و دقت بیشتری را صرف تحقیق و نگارش این اثر کنم. بنابراین با کمال افتخار این کتاب را به آنان تقدیم می‌کنم.

www.ketab.ir